

Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungi protokoll nr 123

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 15. september 2025

Algus 11.15, lõpp 12.01

Juhataja: Ando Kiviberg (esimees)

Protokollija: Markus Veia (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Ants Frosch, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge

Komisjoni ametnikud: Erle Enneveer (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helin Leichter (nõunik), Karin Tuulik (nõunik)

Puudusid: Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Katrin Kuusemäe ja Evelin Poolamets

Kutsutud: algatajate esindaja Ando Kiviberg; Justiits- ja digiministeeriumi avaliku õiguse talituse nõunik Signe Teiv

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud perekonnaseisutoimingute seaduse, rahvastikuregistri seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (687 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine
3. Lauri Hussari, Kalle Laaneti, Enn Eesmaa, Ando Kivibergi, Tanel Teini, Kadri Tali, Diana Ingeraineni, Toomas Uiho, Juku-Kalle Raidi, Lauri Läänemetsa, Reili Ranna, Irja Lutsari, Kalev Stoicescu, Anti Allase, Madis Kallase, Heljo Pikhofi, Riina Solmani, Jüri Jaansoni, Stig Rästa, Maido Ruusmanni, Anti Haugase, Annely Akkermanni, Kristina Šmigun-Vähi, Maria Jufereva-Skuratovski, Mait Klaasseni, Toomas Järveoja, Peeter Tali, Vilja Toomasti, Signe Kivi, Mario Kadastiku, Mati Raidma, Madis Timpsoni, Tarmo Tamme, Hanah Lahe, Riina Sikkuti, Kersti Sarapuu, Andre Hanimäe algatatud vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (684 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Ando Kiviberg tegi ettepaneku kinnitada nädala töökava.

Riigikogu põhiseaduskomisjoni nädala (15.09.2025-21.09.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 15.09.2025 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Perekonnaseisutoimingute seaduse, rahvastikuregistri seaduse ja riigilõivuseaduse

muutmise seaduse eelnõu (687 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine

3. Vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (684 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 16.09.2025 kell 14.00

1. Kohtute seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (kohtute haldamise tõhustamine) eelnõu (632 SE) teise lugemise ettevalmistamine

2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud perekonnaseisutoimingute seaduse, rahvastikuregistri seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (687 SE) esimeseks lugemiseks ettevalmistamine

Ando Kiviberg tutvustas istungil osalevaid külalisi Siseministeeriumist ning andis sõna ministrile eelnõu tutvustamiseks.

Igor Taro selgitas, et eelnõu eesmärk on muuta rahvastikutoimingud tõhusamaks ja lahendada senised kitsaskohad. Esimene muudatus puudutab sünni registreerimise menetlust, kus oluliseks muudatuseks on sünni registreerimiskohtade vähendamine. Muudatuse kohaselt jäävad senise 79 KOV-i asemel sünde registreerima 15 maakonnakeskuse omavalitsust ja Narva linn. Ta lisas, et tulevikus saab sünni registreerida ka ilma tervishoiuteenuse osutaja tõendita, kui on olemas muud piisavad tõendid, kohtusse pöördumine ei ole enam vajalik. Kolmandaks on KOV-il elukoha registreerimise menetluses võimalus algatada lapse elukoha registreerimine ilma teise hooldusõigusliku vanema nõusolekuta. Sellele lisaks võimaldatakse Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikule, kes ei ole Eesti ega Šveitsi kodanik, isikukoodi moodustamine elukohamenetluse käigus. Viiendaks laiendatakse 15–17-aastaste isikute haldusteovõimet seoses andmete esitamise ja nähtavusega. Ta selgitas, et alla 15-aastaste kontaktandmeid ei kanta enam rahvastikuregistrisse ehk kontakt toimub seadusliku esindaja kaudu. Lisaks saab EL-i kodanik esitada välisriiki elama asumise korral elukohateate elektrooniliselt digiallkirjata ning rahvastikuregistri andme saajale võimaldatakse juurdepääs kontaktandmetele, kui tal on õigustatud huvi.

I. Taro märkis, et KOV-ide arvu vähendamine käesoleva eelnõu kontekstis on regionaalpoliitiliselt põhjendatud, kuna enamik toiminguid toimub juba e-keskkonnas. See tähendab, et sünni registreerimise toimingutega seoses on väiksemates omavalitsustes ametnikel keeruline pädevust säilitada, kuna sünde registreeritakse seal vähe. Seetõttu tagab pakutud lahendus viia need toimingud läbi 15 maakonnakeskuse omavalitsuses ja Narva linnas ametnike pädevuse säilimise läbi praktilise töö. Ta leidis, et nimetatud KOV-id on teenuste tagamiseks regionaalselt loogilised variandid ning hetkel ei ole põhjendatud nende arvu edasine vähendamine. Ta selgitas ka seda, et kontaktandmete jagamise muudatused toetavad andmete ühekordse küsimise põhimõtet, mis tähendab, et kui andmed on juba esitatud, ei peaks neid uuesti küsima. Praegusel hetkel ei saa neid andmeid asutuste vahel jagada seadusliku aluseta, mis takistab e-riigi põhimõtete rakendamist. Eelnõus sisalduvad ka mitmed praktilised muudatused, mis on esile kerkinud igapäevases haldustegevuses ja vajavad täpsustamist.

Pipi-Liis Siemann esitas küsimuse seoses võimalusega registreerida sünni ilma tervishoiuteenuse osutaja tõendita, soovides selgitust, kas sellisel juhul tekib kaalutluskoht ning millised on need muud tõendid, mida inimene peab esitama sünni registreerimiseks.

Enel Pungas selgitas, et esineb olukordi, kus laps on sündinud kodus ja ei ole meditsiinisüsteemiga kokku puutunud, kuid järgmisel päeval pöördutakse sünni registreerimiseks perekonnaseisuametniku poole. Sellisel juhul puuduvad ametnikul meditsiinilised dokumendid, kuid lapsevanemal võib olla näiteks rasedakaart või sünnituse juures viibinud isiku kinnitus. Eelnõu annab võimaluse hinnata, kas esitatud dokumendid on sünni registreerimiseks piisavad. Ta rõhutas, et perekonnaseisuametnik ei peaks nõudma lapse füüsilist kohale toomist, et näiteks määrata lapse sugu, vaid otsus tehakse olemasolevate dokumentide alusel. Samas on see võimalik vaid piiratud aja jooksul, sünni registreerimise tähtaja ehk ühe kuu jooksul.

Jaak Valge uuris kas ja kuidas kavandatavad muudatused rahvastikuregistri seaduses aitavad parandada rahvastikuarvestust. Ta lisas, et rahvastikuarvestuses on endiselt märkimisväärne arenguruum ning soovis selgitust, milline on eelnõu mõju selle valdkonna täpsusele ja toimimisele.

Enel Pungas vastas, et eelnõus sisalduvad muudatused, kuigi lühikesed, on sisuliselt olulised ja mõjutavad rahvastikuarvestuse kvaliteeti. Näitena tõi ta 15-aastaste ja nooremate kontaktandmete kogumise lõpetamise, mis aitab vältida olukordi, kus vananenud andmed põhjustavad segadust, näiteks valimisteavituste saatmisel. Muudatused, sealhulgas sünni registreerimise täpsustamine, aitavad parandada andmete usaldusväärsust ja vähendada vaidlusi.

Jaak Valge uuris piiriületuse andmekogu toimimise kohta, viidates probleemile, et andmed sisenejate ja lahkujate kohta ei ole omavahel seotud ning korduvpiiriületusi ei kajastata. Ta tõi välja, et väljastatavad andmed, sealhulgas PPA-lt küsitud info, sisaldavad ainult eraldiseisvaid piiriületusi, mitte isikupõhist koondinfot. Ta juhtis tähelepanu, et tehniliselt oleks võimalik viia isikute korduvad piiriületused kokku, kuid seda ei ole seni tehtud. Ta soovis selgitust, miks selline lahendus puudub ning kuidas võiksid plaanitavad muudatused parandada selles osas rahvastikuarvestuse täpsust.

Igor Taro vastas, et piiriületuse andmekogu ja sellega seotud küsimused ei kuulu Siseministeeriumi rahvastikutoimingute osakonna pädevusse ega ole käsitletava eelnõu teemaks.

Lauri Läänemets märkis, et korduvpiiriületuste tuvastamine on tehniliselt keerukas, kuna andmete sidumine eeldaks teadmisi isikute liikumise ajast ja suunast, viidates praegustele andmetele, mis ei võimalda korduvust selgelt määratleda. Ta soovis sünni registreerimise kohta selgitust, kas lisaks kohustuse kadumisele kaob ka võimalus registreerimist teostada. Ta küsis, miks vabatahtlik võimalus jääb ära, tuues näitena olukorra, kus mõni omavalitsus sooviks pakkuda tulevikus teenust kohalike vajaduste tõttu.

Igor Taro vastas, et avaliku võimu teostamisel ei ole vabatahtlik loogika alati asjakohane. Sünni registreerimine on piisavalt vastutusrikas toiming, mis eeldab ametnikult pidevat praktikat ja kompetentsi. Seetõttu on registreerimise kohtade vähendamine vajalik, et vältida olukordi, kus väiksemates omavalitsustes tegeleb ametnik harva esineva toiminguga, milleks tal ei pruugi olla piisavat oskust. Sellest tulenevalt ei jää ka vabatahtlikku registreerimisvõimalust alles.

Enel Pungas lisas, et Siseministeeriumil lasub märkimisväärne halduskoormus seoses kohalike ametnike koolitamise, eksamineerimise ja õiguste andmisega. Enamik omavalitsusi puutub sünni registreerimisega kokku harva, kuna üle 80% toimingutest tehakse e-teenusena, millest suurem osa on automatiseeritud. Seetõttu on ka maakonnakeskustes vastavate juhtumite arv vähenenud.

Helir-Valdor Seeder esitas kaks küsimust seoses sünni registreerimise kohtade vähendamisega. Esiteks soovis ta selgitust, kas registreerimine on võimalik ka väljaspool elukohajärgset maakonnakeskust või on see piiratud maakonniti. Teiseks küsis ta, miks on valitud just 15 maakonnakeskust pluss Narva ning miks Narva ei ole käsitletud osana Ida-Viru maakonnast, nagu näiteks Tallinn Harjumaa või Tartu Tartumaa kontekstis.

Igor Taro sõnas, et sünni registreerimine on võimalik ka väljaspool elukohajärgset maakonnakeskust kui see on inimesele mugavam. Narva lisamine eraldi üksusena tuleneb linna suurusest ja praktilisest kaalutlusest, sest seal toimub registreerimisi märkimisväärselt rohkem kui paljudes väiksemates omavalitsustes.

Enel Pungas täiendas eelnevat vastust, märkides, et Narva ja Jõhvi teevad registreerimistoiminguid võrdselt, kuid nende vahemaa on suur. Kuna mõlemas linnas on toimingute maht märkimisväärne, ei ole praegu plaanis Narvat eraldi punktina ära jätta, sarnaselt Hiiumaa ja Saaremaa säilitamisele. Samuti mängib rolli ka ajalooline taust, kus Narvas tegutses varasemalt maavalitsuse filiaal.

Pipi-Liis Siemann uuris alaealise lapse elukoha registreerimise kohta juhtudel, kus teise hooldusõigusliku vanema nõusolekut ei ole. Ta viitas, et eelnõus on toodud täiendavad alused, mille korral KOV saab kande teha ka ilma nõusolekuta, kui keeldumiseks puudub mõistlik põhjendus. Ta küsis, kas see laieneb ka juhtudele, kus teine vanem viibib välisriigis või on teadmata kadunud, ning palus selgitust, millised on mõistlikud põhjendused ja mõistlik aeg sellisteks toiminguteks.

Enel Pungas vastas, et tegemist on kaalutlusotsusega, mis annab kohalikele omavalitsustele võimaluse teha elukoha kanne ka ilma teise vanema nõusolekuta, kui see puudub põhjendamatu. Ta tõi näitena olukorra, kus laps elab Eestis, kuid üks vanem keeldub elukohateatele allkirja andmast, kuigi laps käib koolis ja lastekaitse on olukorra kinnitanud. Muudatus aitab selliseid juhtumeid lahendada ning tagada lapsele vajalik kaitse.

Pipi-Liis Siemann palus täpsustust, kas alaealise lapse elukoha registreerimise toimingut saab teha kohalik omavalitsus ise või peab selleks pöörduma maakonnakeskuse ametniku poole.

Annika Nõmmik Aydin vastas, et elukoha registreerimise toimingut saab teha kohalik omavalitsus ise, see ei ole piiratud maakonnakeskuse ametnikuga. Muudatus ei laiene olukordadele, kus vanemad on võrdses hooldusõiguses ja puudub selge alus ühepoolseks otsuseks.

Pipi-Liis Siemann küsis, milline on mõistlik aeg, mille jooksul kohaliku omavalitsuse ametnik peaks tegutsema, kui on esitatud taotlus alaealise lapse elukoha registreerimiseks ilma teise vanema nõusolekuta.

Enel Pungas vastas, et elukoha registreerimise toimingut mõistliku aja määratlemine jääb kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsuseks, sõltuvalt sellest, kui palju on tehtud pingutusi teise vanema leidmiseks. Ta lisas, et muudatus tuleneb õiguskantsleri algatusest, kuna senine kord ei taganud piisavat laste kaitset.

Helir-Valdor Seeder küsis, kas Siseministeeriumil on plaanis lahendada probleem elukoha registreerimise ja selle üle järelevalvega seoses kohalike omavalitsuste valimistega. Ta viitas, et praegune olukord on segane ja ebamäärane ning on tekitanud praktikas mitmeid probleeme, millele on juhtinud tähelepanu ka õiguskantsler. Ta soovis teada, milline on selleks küsimuses ministri nägemus.

Igor Taro vastas, et ministeeriumil ei ole hetkel konkreetset lahendust elukoha registreerimise ja järelevalve küsimusele kohalike valimiste kontekstis. Teema on siiski

tähelepanu all ning analüüsitakse, kuidas tagada mõistlik ja praktiline lahendus, mis ei eeldaks elukoha kontrollimist kohtuliku sekkumise tasemel. Ta lisas, et Riigikogul on selles küsimuses oluline roll.

Ando Kiviberg tegi ettepaneku teha menetluslikud otsused.

Otsustati:

2.1. Küsida eelnõu § 1 kohta arvamust õiguskomisjonilt, tähtajaga 09.10.2025 (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

2.2. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 24.09.2025 (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

2.3. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

2.4. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks põhiseaduskomisjoni liige Pipi-Liis Siemann (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

3. Lauri Hussari, Kalle Laaneti, Enn Eesmaa, Ando Kivibergi, Tanel Teini, Kadri Tali, Diana Ingeraineni, Toomas Uiho, Juku-Kalle Raidi, Lauri Läänemetsa, Reili Ranna, Irja Lutsari, Kalev Stoicescu, Anti Allase, Madis Kallase, Heljo Pikhofi, Riina Solmani, Jüri Jaanson, Stig Rästa, Maido Ruusmanni, Anti Haugase, Annely Akkermanni, Kristina Šmigun-Vähi, Maria Jufereva-Skuratovski, Mait Klaasseni, Toomas Järveoja, Peeter Tali, Vilja Toomasti, Signe Kivi, Mario Kadastiku, Mati Raidma, Madis Timpsoni, Tarmo Tamme, Hanah Lahe, Riina Sikkuti, Kersti Sarapuu, Andre Hanimäe algatatud vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (684 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Ando Kiviberg tutvustas eelnõu algatajana Vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis näeb ette seitse muudatust. Ta luges need komisjonile ette:

„1) paragrahvi 15 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Vabariigi Presidendi korralisel valimisel algab kandidaatide registreerimiseks esitamine kaheteistkümnendal päeval kell 9.00 ja lõpeb üheksandal päeval kell 18.00 enne esimese hääletusvooru päeva.“;

2) paragrahvi 15 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Vabariigi Presidendi erakorralisel valimisel algab kandidaatide registreerimiseks esitamine neljandal päeval kell 9.00 ja lõpeb teisel päeval kell 18.00 enne esimese hääletusvooru päeva.“;

3) seadust täiendatakse §-ga 15¹ järgmises sõnastuses:

„§ 15¹. Kandidaadi esinemine

(1) Enne esimest ja teist hääletusvooru on ülesseatud kandidaadil õigus esineda kuni kümneminutilise ettekandega.

(2) Kandidaadid esinevad nende registreerimiseks esitamise järjekorras.“;

4) Paragrahvi 22 lõige 2 sõnastatakse hetkel kehtiva „Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse“ formuleeringu asemel „Rahvastikuregistrisse“

5) paragrahvi 23 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kandidaatide registreerimiseks esitamine algab seitsmendal päeval kell 9.00 ja lõpeb viiendal päeval kell 18.00 enne esimese hääletusvooru päeva.“;

6) paragrahvi 23 lõike 3 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „lõigetele 3–10“ tekstiosaga „lõigetele 4–10“;

7) seadust täiendatakse §-ga 24¹ järgmises sõnastuses:

„§ 24¹. Kandidaadi esinemine

(1) Enne esimest hääletusvooru on ülesseatud kandidaadil õigus esineda kuni kümneminutilise ettekandega.

(2) Kandidaadid esinevad nende registreerimiseks esitamise järjekorras.“ “

Helir-Valdor Seeder palus selgitada presidendivalimiste tähtaegade loogikat ehk milliste voorude puhul kehtivad teatud tähtajad. Ta küsis, mida loetakse esimeseks vooruks ning kas Riigikogusse tagasi jõudes algab protsess taas esimesest voorust, viidates Kersti Kaljulaiu valimisele ja soovis teada, kas see oli uuesti Riigikogu esimene voor.

Ando Kiviberg selgitas, et muudatuste eesmärk on tagada kõigile kandidaatidele võimalus end tutvustada nii Riigikogus kui ka valimiskogus, mis varem polnud kohustuslik.

Küsimusele, kas see kehtib ka siis, kui valimised jõuavad valimiskogust tagasi Riigikokku, tunnistas ta, et ei oska kindlalt vastata, kuid loogika järgi peaksid tingimused olema võrdsed ka uutele kandidaatidele, et vältida eeliste tekkimist.

Helir-Valdor Seeder tegi ettepaneku alustada eelnõu käsitlemist paragrahvide kaupa. Ta märkis, et ei saanud aru väitest, et midagi „peaks olema“, kuna nii olulist eelnõu ei saa menetleda ebamääraselt. Ta tõi välja, et kehtivas seaduses on erisused kandidaatide varasema tegevuse osas, kuid kui valimised jõuavad tagasi parlamenti, kehtivad konkreetset tähtajad. Ta küsis, kas näiteks üheksa päeva reegel kehtib ka siis, ning soovis selgust, mida algatajad on täpselt silmas pidanud.

Ando Kiviberg selgitas, et tegemist on Riigikogu algatatud eelnõuga, mille taga on lai saadikute ring ja konsensuslik kokkulepe. Ta tõi esile, et eelnõu üle andes rõhutati ka täienduste ja paranduste oodatust ning tegi H.-V. Seederile ettepaneku eelnõule muudatusettepanekute esitamiseks.

Helir-Valdor Seeder märkis, et muudatusettepanekute esitamiseks peab olema selge, mida on algselt mõeldud, kuid praegu see arusaam puudub. Ta tõdes, et kehtiva seaduse alusel on presidendikandidaatidel võimalik Riigikogu ees esineda, kui selles kokku lepitakse, kuna Riigikohtu otsuse järgi on parlamendil ulatuslik enesekorraldusõigus. Samas leidis ta, et pelgalt „õigus“ esineda on ebapiisav ning tuleks sätestada selge kohustus, näiteks kümneminutiliseks kõneks, et kõik kandidaadid saaksid esitada oma seisukohad võrdselt. Ta küsis miks eelnõus on valitud just „õigus“, mis ei tähenda kohustust, ning kas see tähendab, et kandidaat võibki parlamendi ette mitte ilmuda.

Ando Kiviberg selgitas, et ei oska kommenteerida, miks eelnõus on kasutatud sõna „õigus“ ega miks ei ole sätestatud kohustust. Ta sõnas, et vajadust kohustuse järele ei tõusetunud ning kutsus üles esitama eelnõule muudatusettepaneku, kui nähakse, et kohustus oleks põhjendatum.

Jaak Valge väljendas toetust presidendi otsevalimistele või vähemalt võimalusele, et kandidaate saaks esitada 30 000 kodanikku, kuid tõdes, et see eeldaks põhiseaduse muutmist ja ei ole praegu päevakorral. Ta küsis, miks on kandidaatide esinemisaeg piiratud kümne minutiga, viidates ministrite ajaliselt pikematele aastaaruannetele ning leidis, et kandidaatide vähesust arvestades võiks esinemisaeg olla pikem.

Kalle Laanet viitas Vabariigi Valitsuse arvamusele, mille kohaselt ei ole tegemist riskikohaga. Samas märkis, et valitsus tõi välja võimaliku probleemi, kus kümneminutiline

esinemisaeg võib ajaliselt ulatuda järgmisse päeva.

Signe Teiv ei osanud seda kommenteerida.

Jaak Valge tegi ettepaneku arutelu katkestada ning jätkata sellega järgmisel nädalal.

Kalle Laanet sõnas, et ettepanek on kohane ning soovitas esitada arvamused ja tähelepanekud kohe, et neid saaks põhjalikumalt ette valmistada.

Ando Kiviberg märkis, et liikmete kriitiline suhtumine eelnõusse tuli talle mõnevõrra ootamatult, kuna eelnõu koostati laiapõhjaliselt ja eesmärgiga saavutada võimalikult suur ühisosa. Kui eelnõus nähakse siiski sisulisi puudusi, pidas ta mõistlikuks esitada need kirjalikult. Samas jäi talle arusaamatuks, miks ei ole võimalik neid küsimusi lahendada tavapärase menetluskorra raames pärast esimest lugemist muudatusettepanekute esitamise tähtajaks.

Helir-Valdor Seeder rõhutas, et tema küsimused ei ole pahatahtlikud, vaid tulenevad soovist mõista eelnõu sisu, kuna ta ei olnud algatajate hulgas ega tea, kui sisuline arutelu toimus. Ta lisas, et kuigi eelnõu eesmärk on vältida kandidaatide ootamatut ilmumist esimeses voorus, ei ole sellist olukorda praktikas kunagi esinenud. Probleem on olnud järgmistes voorudes, mida eelnõu ei käsitle. Ta küsis, kas algatajad arutasid ka teise ja kolmanda vooru eelsete riskide maandamist. Teise küsimusena tõstatas ta valimiskogu koosseisu muutunud proportsioonid pärast haldusreformi ning uuris, kas vastav muudatus jäi välja konsensusse puudumise või muu põhjuse tõttu.

Ando Kiviberg selgitas, et valimiskogu koosseisu muutmise ettepanekule olid mõned erakonnad vastu. Ta tõi näiteks, et pakuti valijameeste valimist Riigikogu juhatuse põhimõttel, mis leidis teatud mõistmist, kuid kokkulepet ei saavutatud ja seetõttu ei sisaldu see antud eelnõus, aga teema tõstatamine muudatusettepanekute faasis on võimalik. Ta lisas, et ei osalenud kõnelustes fraktsioonidega ega saa kogu tausta täpselt kommenteerida. Ta pidas mõistlikuks jätkata arutelu komisjonis pärast konsultatsioone ning palus esitada märkused ka kirjalikult.

Jaak Valge ütles, et tema küsimused ei tähenda vastuseisu eelnõule, vaid vastupidi, ta peab seda sammuks õiges suunas. Ta rõhutas, et kirjalike ettepanekute tegemine on sisukam, kui on selge arusaam eelnõu loogikast, näiteks miks on kandidaatidele määratud just kümneminutiline esinemisaeg. Vastasel juhul võib ettepanekute tegemine osutuda sisutuks, kui kommenteeritakse juba kaetud või valesti mõistetud teemasid.

Ando Kiviberg tegi ettepaneku peatada eelnõu esimese lugemise arutelu ning jätkata selle käsitlemist võimalusel komisjoni järgmisel istungil esmaspäeval.

Otsustati:

3.1. Jätkata arutelu komisjonis, võimalusel järgmisel nädalal (konsensus: Ants Frosch, Ando Kiviberg, Kalle Laanet, Lauri Läänemets, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Jaak Valge).

4. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Kiviberg
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Markus Veia
protokollija